

अतूट बंध

सौ. शोभा सतीश राऊत

रिया पब्लिकेशन्स, कोल्हापूर

B 285

प्रमुख वितरक

अजब डिस्ट्रिब्युटर्स

६७८-ई, निदान हॉस्पिटलसमोर,

शाहूपुरी, २ री गल्ली, कोल्हापूर.

ajabpublications@gmail.com

अतूट बंध : सौ. शोभा सतीश राऊत

© सौ. शोभा सतीश राऊत

‘शब्दांगण’, प्लॉट नं. १७,

जरगनगर, कोल्हापूर.

फोन : (०२३१) २६३७७७८, मो. ९९२३८९७८९८

प्रकाशक

रिया पब्लिकेशन्स

६७८-ई, निदान हॉस्पिटलसमोर,

शाहूपुरी, २ री गल्ली, कोल्हापूर.

riyapublications@gmail.com

प्रमुख वितरक

अजब डिस्ट्रिब्युटर्स

६७८-ई, निदान हॉस्पिटलसमोर,

शाहूपुरी, २ री गल्ली, कोल्हापूर.

ajabpublications@gmail.com

अक्षरजुळणी

रावजी देसाई

मुखपृष्ठ

चित्रमित्र पब्लिसिटी, कोल्हापूर.

मुद्रक

जयंत प्रिंटर

आवृत्ती

पहिली आवृत्ती- १९८८, दुसरी आवृत्ती- २०००, तिसरी आवृत्ती- २००२

चौथी आवृत्ती- २०१०, पाचवी आवृत्ती- २९ ऑगस्ट, २०१३

किंमत

₹ १७०/-

(या कादंबरीतील सर्व पात्रे व प्रसंग काल्पनिक आहेत. वास्तवाशी मेळ जमल्यास तो केवळ योगायोग समजावा.)

शेजारधर्म कसा पाळावा, हे ज्यांच्याकडून शिकावे
असे आमचे शेजारी श्री. दिनानाथ अभ्यंकर,
वहिनी सौ. शर्मिला दि. अभ्यंकर,
या स्नेही उभयतांना, सस्नेह भेट...

दोन शब्द

आजकाल वर्तमानपत्र उघडले की इतर बातम्यांऐवजी लक्ष वेधले जाते अत्याचारांच्या बातम्यांकडे. अनेक प्रकारचे अत्याचार! जेव्हा एखादी बातमी हृदयामध्ये कालवाकालव करते तेव्हा आपण अस्वस्थ होतो. थोडा वेळ तरी! मनात येतं कसं जात असेल त्यांचं आयुष्य? या अत्यचाराची सावली त्यांच्या भविष्यावर पडत असेल का?

अशाच एका बातमीने मन अस्वस्थ झाले. ती एक व्यक्ती मनात घर करून राहिली. तिच्या भोवती विचार घुमू लागले आणि त्या विचारांनी ही 'अतूट बंध' कादंबरी साकारली.

यापूर्वीच्या तिन्ही कादंबऱ्यांना आपण रसिकांनी खूप प्रतिसाद दिलात. आपली आवड पत्ररूपाने मला कळवलीत, त्या सर्वांची मी आभारी आहे.

सौ. शोभा सतीश राऊत

आईच्या विचारात दिपाली भराभरा चालत होती. चालत कुठली जवळजवळ पळतच होती. आता आईची तब्येत कशी असेल याची काळजी तिला लागून राहिली होती. घरी परतण्यास आज तिला बराच उशीर झाला होता. कारखान्यातून ती नेहमीच्या वेळेस बाहेर पडली होती. पण दवाखान्यात मात्र तिचा बराच वेळ मोडला होता. मुळात डॉक्टरच उशिरा आले आणि त्यानंतर तिचा नंबर येण्यास दीड तास लागला होता.

“बाई गं, किती हा अंधार झाला आहे! किती वाजले असावेत?” तिने इकडे-तिकडे नजर फिरवली. कुठे एखाद्या दुकानात घड्याळ दिसते का... “बापरे! आठ वाजलेत.” ती स्वतःशीच पुटपुटली आणि तिने पायाचा वेग आणखीन वाढवला.

सकाळी घरातून निघाली तेव्हा आईची तब्येत ठीक होती. पण तिच्या तब्येतीचं काही सांगता येत नाही. सारखा चढउतार सुरू असतो. तसं पाहिलं तर आपल्या आईचं वय असेल अडतीस-चाळीसच्या आसपास. हं, पण ती शरीराने फार थकून गेलीय. कष्ट उपसता उपसता आणि मनाने तर तिचा अगदी चोळामोळा झाला आहे.

मानवी जीवन म्हणजे वरदान म्हणतात. शतजन्माची पुण्याई म्हणून माणूस मानव योनीत जन्म घेतो म्हणे. पण आमच्या बाबतीत हा शाप आहे शाप!

बाबा बिचारे तर तेव्हाच गेले. किती चांगलं झालं. जीवनभर त्यांना समाजाची कुजकी-नासकी बोलणी तरी ऐकावी लागली नाहीत. अपमान सहन करावा लागला

नाही. सुटले बिचारे! आता आईचा नंबर...आणि नंतर मी- बस्स! वरदान म्हणून मिळालेल्या आयुष्यांची ही वाताहात...

मरण येत नाही म्हणून जगायचं. हं पण आपल्या आईला तेव्हा बाबांच्या पाठोपाठ जाता आलं असतं. तिने केव्हाच मृत्यूला जवळ केलं असतं. पण आपल्यासाठी सात वर्षांच्या या अजाण दीपासाठी तिला जगावं लागलं, काळजावर दगड ठेवून. अगदी दगडासारखं होऊन. खंबीर..गंभीर...! पण हा खंबीरपणा आता पार मावळला आहे. आजाराने तिला अगदी हतबल केलं आहे, निराश केलं आहे. तरी ती स्वतःच्या इच्छेविरुद्ध- शरीराच्या असहकाराविरुद्ध लढते आहे, जगण्याचा प्रयत्न करते आहे, ते...ते...निव्वळ या दीपासाठी. तारुण्यात पाऊल टाकलेल्या दीपासाठी!

देव तरी किती निष्ठूर होतो नाही...एखाद्याच्या बाबतीत? आणि ती एखादी मी- मीच ठरावी. माझंच दुदैव! माझ्यामुळेच आई-बाबांचं-साऱ्यांचं जीवन उद्ध्वस्त झालं. पण मी- माझा तरी काय दोष होता? गुन्हा होता? काहीही न करता मी गुन्हेगार ठरले, बदनाम झाले. जाऊ दे. त्या गोष्टी आठवून तरी काय उपयोग? मनाला अनंत यातनाच होतात त्यामुळे. हृदयाला असंख्य इंगळ्या डसतात.

दिपालीने मान झटकून आपल्या मनातील कडू विचारही झटकले. निदान तात्पुरते तरी. डाव्या हातातील औषधाची बाटली तिने उजव्या हातात घेतली आणि ती शक्य तितक्या भरभर घराकडे चालू लागली.

“आई SS ए आई SS”

“अं S आलीस बाळ..!”

“आई, अगं आज दवाखान्यात खूप गर्दी होती आणि डॉक्टरही उशिरा आले. बघ ना किती उशीर झालाय...”

“दीपा...अगं तुला उशीर झाला की माझं इकडे काळीज धाडधाड करतं. फार भीती वाटते. काळजी वाटते. अगं, उशीर होणार आहे हे कळल्यानंतर कशाला थांबलीस औषधासाठी? सरळ घरी यायचंस निघून. उद्या आणता आलं असतं औषध. त्याचं काय एवढं मोठं...?”

“वा गं वा! म्हणे उद्या आणायचे होते औषध. आधीच किती त्रास होतो आहे तुला. अगं, औषधांनी थोडा तरी आराम पडेल.”

“बरं बाई! आण ते औषध घेते मी...”

दिपालीच्या आईने औषध घेतले आणि त्या तोंड वाकडं करित म्हणाल्या, “दीपा, या औषधाची आता एवढी सवय झाली आहे तरीही त्याचा कडूपणा जाणवतोच.”

दिपाली मनातच पुटपुटली, “आई, अगं सारं जीवनच कडू झालं आहे. तेव्हा या कडूपणाचं काय मोठंसं?...” आईला झोपवीत ती म्हणाली.

“आई, पड पाहू तू निवांत...मी स्वयंपाकाचं बघते. आता पटापटा आवरते. भूक लागली असेल ना तुला? सकाळी अगदी थोडंसंच खाल्लं होतंस तू-”

“दीपा, किती कष्ट करतेस गं पोरी- मला फार वाईट वाटतं. पण मी ही अशी स्वतः उठूनही बसू शकत नाही तर तुला कसली मदत करणार?”

“आई, पुरे हं माझं कौतुक. जेव्हा बघावे तेव्हा आपला एकच विषय. माझी दीपा आणि तिचे कष्ट...” आईच्या शेजारी बसत दीपा पुढे म्हणाली,

“आई, किती विचार करतेस गं माझा. विचार करून उगीच डोक्याला त्रास करून घेतेस. अगं, आधी तुझी तब्येत तोळामासा आणि त्यामध्ये माझा विचार, आणखीन बिघडवून घेशील तब्येत. आई, अगं तुझ्याशिवाय तरी कोण आहे मला या एवढ्या मोठ्या जगात? तू लवकर बरी हो. तुला असं कॉटवर पडलेली बघून खूप वाईट वाटतं गं.” बोलता बोलता दिपालीच्या डोळ्यांत चटकन पाणी आलं.

“अगं दीपा, हे काय? रडतेस तू?”

“आई, कळायला लागल्यापासून रडतेच आहे मी आणि तू सुद्धा-”

“होय पोरी, खरंय तुझं, दीपा, माणसांची स्वप्नं, मनोरथ कसे क्षणात उद्ध्वस्त होतात, धुळीला मिळतात आणि ती धूळच त्यांचं जीवन बनते. दीपा, तू जन्मलीस तेव्हा तुझ्या बाबांना किती आनंद झाला होता! कशी गोरीपान होतीस तू. जावळ तर खूपच सुंदर होतं. नाक-डोळे सारं कसं जिथल्या तिथं- खूप सुंदर दिसत होतीस तू. अगं, तेव्हा दिवाळीचा सण होता. तुझ्या बाबांनी हॉस्पिटलमध्येच तुझे नाव ठेवून टाकले. म्हणाले होते,

“कशी नक्षत्रासारखी आहे ही गुडिया! बाहेर बघ तिच्या जन्माचं स्वागत होत आहे. सान्यांची घरे दीपांनी उजळून निघाली आहेत. घरोघरी आनंदोत्सव साजरा होतोय. बस्स! ठरलंच. आपल्या छोटीचं नाव आपण दिपाली ठेवायचं. तिचं आयुष्य सदैव तेजाने उलळत राहिल. अंधाराची छायाही पडणार नाही...” दीपा, असंच काहीबाही बोलत होते. किती केले तरी ते शाळेतले मास्तर, बोलायला लागले की किती बोलायचे. अगदी ऐकत राहावं असं.” दिपालीच्या आईने पदराने आपले डोळे टिपले.

“दीपा आणि तो...तो दिवस उगवला आणि सारंच होतचं नव्हतं झालं. माझं कपाळ उजाडलं- पण पोरी, तू तूही...” त्यांना पुढे बोलवेना.

“आई, नको गं काही SS काऽही आठवू नकोस. मला तर त्या कडून आठवणी ऐकायला काय पण क्षणभर आठवायलाही नको वाटतं. आणि आई तुलाही दुःख होतं तर मग का नेहमी ते आठवतेस? विसरून जा. आई ते सारं विसरून जा.”

“दीपा, पोरी कसं विसरू गं ते? तो आघात? पोरी आपण तो प्रसंग विसरलो, तरी हा समाज आपल्याला तो विसरू देईल का? नाहीच देणार. प्रत्येक वेळी आपल्या वर्मावर बोट ठेवायला तयारच असतात ही मंडळी. आता सहन होत नाही दीपा. आता सहन होत नाही...” बोलता बोलता त्या थांबल्या. त्यांना जोराची धाप लागली होती. दिपालीने गडबडीने पाणी आणले.

“आई, पाणी घे थोडंस. नेहमी सांगते तुला, तू मोठ्याने बोलत जाऊ नकोस. बघ बरं, आता किती त्रास होतोय तुला. हं, झोप आता सावकाश-”

दिपालीने आईला व्यवस्थित झोपवले. हलक्या हाताने तिच्या अंगावर चादर घातली. थोडा वेळ ती बसून राहिली. अबोलपणे! पण तिचे डोळे गळत होते. किती वर्षं झालीत हे डोळे असेच गळतात. पण त्यातले पाणी अजून कसे संपले नाही कोण जाणे?

